

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT XOREOGRAFIYA AKADEMIYASI**

“TASDIQLAYMAN”

O‘zbekiston davlat xoreografiya
akademiyasi rektori

Sh. M. Toxtasimov

2025-yil “ ” avgust

Ro‘yxatga olindi: № BD-60211000-1.08



JAHON VA O‘ZBEK XOREOGRAFIYA SAN’ATI TARIXI

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000	– San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	210 000	– San’at
Ta’lim yo‘nalishi:	60211600	– Xoreografiya (Xoreografiya jamoalari rahbari)

Toshkent 2025

Fan/modul kodi JO'XST11208		O'quv yili 2025-2026	Semestr 1/2	ECTS - Kreditlar 8	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4/4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Jahon va o'zbek xoreografiya san'ati tarixi	120		120	240
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga jahon xoreografiyasi tarixi bilimlarning nazariy asoslarini, jahon san'atining asosiy tushunchalari va kategoriyalarini, tamoyillarini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi. Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, xoreografiya san'atining turlari, paydo bo'lish tarixi, xoreografiyada pedagogik faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari, usullar va yo'nalishlari, opera-balet, operetta, dramaturgiya teatrlarida, xalq raqs ansambllarida raqsning o'ziga xos xususiyatlari va ahamiyatini ochib berish. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Fanga kirish. Raqsning kelib chiqishi. Raqsning ilk ko'rinishi. Qadimgi Misr raqs san'ati. Qadimgi raqs san'ati. Yunon raqsi san'ati. Qadimgi Rim raqs san'ati Xoreografiyasi tushunchasi. Jahon va o'zbek xoreografiyasi faoliyatning mazmuni. Qadimgi raqs san'ati tarixi. Ibtidoiy davr insoniyat shakllanish davrida raqs san'ati. Ibtidoiy jamiyatda raqs. Jahon raqsining asoschilari va namoyondari. Jahon va o'zbek raqs san'ati rivoji va raqqos, raqqosalari. Bugungi kunda jahon va o'zbek milliy raqs san'ati ravnaqi va o'rni. Qadimgi Misr raqs san'ati eng qadimgi san'at shakllaridan biri. Boshlang'ich va joriy tushunchani "raqs" va "balet" belgilaydi. Xalq raqsi san'atining rivojlanish asosi. Tarixiy va etnografik kuzatuvlar. Qadimgi Yunon raqs san'ati. Antik davr raqs san'ati. Raqs klassifikatsiyasi. Xarbiy raqslar va ularning davlat hayotidagi o'rni. Raqsning ilohiyligi. Qadimgi Yunon raqsi san'atining o'ziga xosligi. Marosim o'yinlari. Hayotiy va maishiy shart - sharoitlarning raqs san'ati xarakteriga ta'siri. Qadimgi Rim raqs san'ati turlari. 2-mavzu. O'rta asr G'arbiy Yevropa mamlakatlarida raqs san'ati O'rta asr umumiy xususiyati. Xususiyat xarakteristika iqtisodiy va siyosiy davr voqeasi. Madaniy va ijodiy hayotda eng muhim hodisa. Yangi madaniy markazning				

paydo bo'lishi.

3-mavzu. Uyg'onish davr G'arbiy Yevropa mamlakatlarida xoreografiya raqs san'ati

XIV-XV-asrlarda Yevropa mamlakatlarining tashkil topishi. Lyudovik XIV saroy raqslari. G'arbiy Yevropa yetakchi madaniyat markazlari.

4-mavzu. Baletning paydo bo'lishi. Italiya va Fransiya balet teatri

Italiya balet teatri XVI-XVIII-asrda Italiya balet teatri. Italiya – Yevropa baletining diyori. Karlo Blazis nazariyotchi, pedagog italiya balet artistlari, baletmeyster. Sarov baleti. Lyudovik XIV saroy balet san'ati.

5-mavzu. Mustaqil teatr janrida balet spektaklning shakllanishi. Jan Jorj Nover va Jan Jorj Doberval ijodi

J.J.Nover balet san'atining asoschisi. Reformator. Nazariyotchi. Xalqaro raqs kuni. J.Doberval ijodi, balet san'atida komediya janri asoschisi. Yaratilgan baletlar tahlili.

6-mavzu. Baletda romantizm

Balet san'atida romantizm oqimi va yaratilgan baletlar. Davrning balet san'atiga ta'siri.

7-mavzu. Romantizm ijodkorlari

Yaratilgan baletlar. Fillip Taloni, Jyul Perro, Karlotta Grizi, Fanni Cheritto va boshqa davr ijodkorlari ijodi va yaratilgan baletlar tahlili.

8-mavzu. Rus xoreografiya maktabining shakllanishi. XVIII-asrda rus balet teatri. Jan Batist Lande ijodi

Rossiyada baletning yuzaga kelishi. Ilk balet tomoshasini sahnalashtiruvchilari va ijrochilari. Ilk rus baleti mavzusi. Ilk rus balet maktabi tashkiloti. Birinchi ochiq teatr. XVII-asrda G'arbiy Yevropa teatr madaniyatining Rossiyaga kirib kelishi. Petr I va uning islohotlarini Rossiya musiqali teatri taqdiriga ta'siri.

Jan-Batist Lande (fransuz. Jean-Baptiste Landé ; 1748-yil 9-mart [26-fevral]da vafot etgan, Sankt-Peterburg) 1730-yillarda Rossiyaga kelgan fransuz raqqosa, xoreograf va o'qituvchi. U rus xoreografiya san'atining asoschisi.

9-mavzu. XIX-asrning birinchi yarimida rus balet teatri. Ivan Ivanovich Valberx va Sharl Lui Didlo ijodi

Ijodiy guruhlar, ish shakllari, raqs turlari, stilistik tendentsiya oqimi. Erkin plastika, sintez mashqlar, akrobatika, raqs, estrada janrlari myuzik-xoll va mumtoz raqs. I.I.Valberx (1766-1819)– birinchi rus baletmeysteri, raqqos, pedagog, reformator J.J.Nover izdoshi.Birinchi mifologik janrda balet –“Orfey” yaratuvchisi. Melodramaning ta'siri.

Sharl-Lui Frederik Didlo (FR. Sharlz-Louis Frédéric Didelot; 1767-1837) — balet artisti va baletmeysteri, 1801 yildan Rossiyada yashagan va ishlagan

10-mavzu. XIX-asrning ikkinchi yarmida rus balet teatri. M.Petipa davri.
Mumtoz balet

M.Petipa davri. Mumtoz balet. Ijodkor tomonidan yaratgan baletlar tahlili. Rossiyadagi faoliyati va ijodi, yaratgan baletlar tahlili. Muvaffaqiyatlar. L.I.Ivanov ijodi va yaratgan baletlar tahlili.

11-mavzu. XX yuz yillikda rus baletining boshlanishi. Parijda “Rus mavsumi”. S.P.Dyagilyev va M.M.Fokin ijodi

XX yuz yillikda rus baletining boshlanishi. Parijda “Rus mavsumi”. Sergey Pavlovich Dyagilyev ijodi. Muvaffaqiyatli va tanqidiy baletlar. Ijodiy faoliyatida zamonaviylikni aks ettirish. Sergey Pavlovich Dyagilyev ijodi. Muvaffaqiyatli va tanqidiy baletlar.

Parijda “Rus mavsumi” (1909-1911 y.y.) Peterburg balet raqqoslarining islohot markazi. G‘olibona muvaffaqiyat va rus balet san’atining xalqaro miqyosda tan olinishi. Mumtoz erkak raqs partyalari islohotchisi Fokin. Tamara Karsavina ijodi.

12-mavzu. XX yuz yillikda rus baletining boshlanishi. Parijda “Rus mavsumi”. A.Pavlova, V.Nijinskiy, T.Karsavina va Dj. Balanchin ijodi.

Mashhur ijrochi: Anna Pavlova. V.F.Nijinskiy (1890-1950 y.y.) va boshqalar. M. Fokin tomonidan yakkaxon artistlar uchun sahnalashtirilgan baletlar. V.F.Nijinskiy (1890-1950) va boshqalar. M.Fokin tomonidan yakkaxon artistlar uchun sahnalashtirilgan baletlar. Parijda o‘z o‘rniga ega bo‘lgan “Petrushka”, “Muqaddas bahor” balet tahlili.

13-mavzu. 1930-1950-yillarda balet san’ati.

Rostislav Zaxarov va Mixail Lavrovskiy ijodi

14-mavzu. Agrippina Yakovlyevna Vaganova rus akademiyasi

Rossiya teatrlar repertuarida xorijiy balet ustalarining o‘rni. Rossiyada Dj. Balanchin, D.Noymayer, D.Robbins, R.Peti, U.Forsayt baletlari. “Oqqush ko‘li” (Yu.Grigorovich, V.Vasilyev), “Qarsildoq”, “Romeo va Djulyetta” (M.Lavrovskiy), “Zolushka” va boshqa baletlarining zamonaviy talqini. Yangi guruhlar paydo bo‘lishi. Moskva davlat balet teatri.

15-mavzu. M.Bejar, R.Nuriyev, M.Baryshnikov ijodi

Moris Bejar (1927-yil 1-yanvar, Marsel – 2007-yil 22-noyabr, Lozanna) fransuz raqqosasi va xoreograf, teatr va opera rejissyori, 20-asrning eng buyuk xoreograflaridan biri edi.

Rudolf Xametovich Nureyev, 1938 yil 17 mart, fransuz va sovet balet xoreografi, Kirov nomidagi Leningrad opera va balet teatrining solisti.

Mixail Nikolaevich Barishnikov - sovet va amerikalik balet raqqosi, xoreograf, aktyor, kolleksioner, fotograf va jamoat arbobi.

16-mavzu. O‘zbekiston qadimiy raqs san’ati. Yusufjon qiziq Shakarjonov va usta Olim Komilov ijodi

Qadimgi raqs, eng qadimgi san’at shakllanishi. Raqqoslarni kostyumlanishi, hayvonlarga taqlid. Diniy va marosimiy raqslarning paydo bo‘lishi. Madaniyatda katta rivojlanish. Yusufjon qiziq Shakarjonov taniqli o‘zbek artisti, raqqosi, gapga chechang, doirachi, usullar ustasi, Farg‘ona maktabining mumtoz raqs ijrochisi, mutaxassis. Sozanda (doira, nog‘ora, chang), milliy kuy, usul va raqslar bilimdoni, pedagog, o‘zbek sahnaviy raqs san’atining asoschilaridan. Mehnat Qahramoni, O‘zbekiston xalq artisti. O‘zbek davlat konsertetnografik truppasi (1929-yildan O‘zbek davlat musiqali teatri, 1939-yildan O‘zbek davlat opera va balet teatri)da doirachi; raqs studiyasida dars bergan.

17-mavzu. Muhiddin qori Yoqubov va Tamaraxonim ijodi

O‘zbek xonandasi, opera artisti, teatr arbobi, o‘zbek musiqali teatri asoschilaridan biri Muhiddin qori Yoqubov “Turkiston Respublikasining birinchi xalq hofizi” ijodi bilan tanishish. Tamaraxonim-xalq artisti. Ko‘p mukofotlar sovrindori, ajoyib raqqosa, qo‘shiqchi. Etnografik ansamblida Muhiddin qori Yoqubov bilan birgalikda kontsertdagi faoliyati. Parijda jahon ko‘rgazmasi. Sharq marvaridi. O‘zbek raqs san’atidagi o‘rni.

18-mavzu. O‘zbek xoreografiyasi paydo bo‘lishi va sahnaviy shakllanishi.

Mukarrama Turg‘unboyeva ijodi. “Bahor” ansambli faoliyati

Mukarrama Turg‘unboyeva usta Olim Komilov va Tamaraxonimlarning o‘quvchisi va izdoshi. Ijodiy faoliyat yo‘li, mohirlik. Birinchi xoreografik qadamlar. “Paxta”, “Pilla”-ommaviy raqslarini yaratish. Mukarrama Turg‘unboyeva nomidagi “Bahor” xalq raqs ansambli-“O‘zbekraqs” birlashmasidagi jahonga mashhur ansambl. 1957-yil tashkil etilgan. Ansamblning asoschisi va birinchi badiiy rahbari Mukarrama Turg‘unboyeva Keyingi badiiy rahbarlari: Qunduz Mirkarimova (1979 – 88), Ravshanoy Sharipova (1988 – 90), Ma‘mura Ergasheva (1990-yildan).

19-mavzu. O‘zbek raqs san’ati ustasi Roziya Karimova faoliyati

Roziya Karimova o‘zbek balet aktrisasi, raqqosa, baletmeyster va xoreograf. Samarqanddagi o‘zbek davlat musiqali drama teatri studiyasida ta’limi, faoliyatini boshladi va lirik raqslar bilan bir qatorda dramatik rollarni ham ijro etganligi.

20-mavzu. Isohor Oqilov baletmeysterlik ijodiyoti. Oqilovlar sulolasi

O‘zbekiston baletmeysterlari ijodida milliy xalq raqslarining tutgan rolini atroflicha o‘rganilishi respublika raqs san’atidagi xalqchilik xususiyatlarini batafsil ochib ko‘rsatishda xizmat qiladi. Professional baletmeysterlar qatori intensiv ijod yo‘lini boshlagan, xilma-xil raqslar sahnalashtirgan va o‘zbek raqs san’atiga qimmatli hissa qo‘shayotgan baletmeysterlar faoliyatining o‘rganilishi ham muhim masaladir.

21-mavzu. O‘zbek balet maktabining shakllanishi

Balet studiyasi maktabining ochilishi. O‘zbek an’anaviy, zamonaviy

xoreografiya - Mumtoz o'qituvchilari - Rossiya balet maktabi vakillari Yevgeniya Obuxova, Nikolay Yegorov, Vera Gubskaya, Valentina Viltzak, Pavel Yorkin. Bu balet maktab-studiyasi asosida balet maktabining ochilishini takomillashtirish. Birinchi qaldirg'ochlar.

22-mavzu. Galiya Izmailova va Bernora Qoriyeva ijodiy faoliyati. 1960-1980 yillarda balet

Galiya Izmaylova zamonaviy o'zbek xoreografiya san'atining yorqin namoyondasi sifatida, milliy va yevropa mumtoz ananalarini chuqur egallagan, o'zining iqtidori, yuqori ijrochilik mahorati bilan o'zgacha ijodiy maktab tashkil qilishi.

Xalq artisti Benora Qoriyeva ijro etgan rol san'atidagi hayotininng ma'nosini ijodiy izlanishi, g'oyat iste'dodli aktrisa dunyoqarashi va jo'shqin xarakterini aniq aksi. 1948-yil Navoiy nomidagi teatr studiyasi qoshidagi balet maktabini, 1951-yil Moskva xoreografiya bilim yurtining o'zbek balet studiyasini, 1971-yil Leningrad xoreografiya bilim yurtining pedagogika bo'limini tamomlagan.

23-mavzu. Qunduz Mirkarimova va Yulduz Ismatova ijodi

Qunduz Mirkarimova o'zbek balet maktabi, o'zbek xoreografiya o'quvchisi. Moskva shahrining bolshoy teatr qoshida xoreografiya bilim yurti o'quvchisi.

Yulduz Ismatovanning baletmeysterlik faoliyati. "Tanovar" raqs ansambli tashkilotchisi, Yulduz Asadovna Ismatova (1944.31.10, Toshkent — 2004.10) — raqqosa, aktrisa, baletmeyster, rejissyor O'zbekistonda xizmat ko'r-satgan san'at arbobi. Asadovna Ismatovning qizi. Toshkent xoreografiya bilim yurtini hamda Toshkent teatr va rassomlik san'ati instituti aktyorlik, rejissyorlik fakultetini tugatgan.

24-mavzu. Klara Yusupov va Gulnora Mavayevalar ijodiy faoliyati

K.Yusupova ijodida balet va o'zbek raqsning o'rni. Klara Yunusovna Yusupova (1930.28.7, Toshkent) – raqqosa, balerina, O'zbekiston xalq artisti. Navoiy teatri qoshidagi studiyada va Moskva xoreografiya bilim yurtida o'qigan. 1951-1978 yillar Navoiy nomidagi opera va balet teatrining solistkasi.

1941 yil Tamaraxonim nomidagi balet maktabini bitirgan. 1948 yil Navoiy nomidagi teatr studiyasi qoshidagi balet maktabini, 1951 yil Moskva xoreografiya bilim yurtining o'zbek balet studiyasi, 1971 yil Leningrad xoreografiya bilim yurtining pedagogika bo'limini tamomlagan. 1945-1949 hamda 1951-1957 yillar oralig'ida Gulnora Alisher Navoiy nomidagi opera va balet teatri solisti.

25-mavzu. O'zbek erkak raqqoslari: Ibrohim Yusupov, Akbar Mo'minov, Nazriddin Shermatov, Qodir Mo'minov ijodi

O'zbek raqs san'atida erkak raqqoslarining o'rni, ijodiy faoliyati. Baletmeysterlar ijodida milliy xalq raqslarining tutgan rolini atroflicha o'rganilishi respublika raqs san'atidagi xalqchilik xususiyatlarini batafsil ochib ko'rsatishda xizmat qiladi.

26-mavzu. “Shodlik” ashula va raqs ansambli faoliyati

“Shodlik ashula va raqs ansambli”-Muhiddin qori Yoqubov nomidagi Xalq badiiy jamoalar direksiyasi qoshidagi badiiy jamoa. 1936-yil XKS qaroriga binoan, O‘zbekiston ashula va raqs Katta ansambli nomi bilan O‘zbek davlat filarmoniyasi tarkibida tashkil etilgan (rahbari T. Jalilov, 120 kishidan iborat). 1968-1997 yillarda "Shodlik" ashula va raqs ansambli nomi bilan faoliyat ko‘rsatgan. 1997-yildan hozir pomda. Tarkibida xonanda, raqqos(a) va sozandalar (jami 70 kishidan iborat) guruhlar mavjud. Ansamblning ko‘p qirrali repertuaridan yirik kompozitsiyalar ("Jon O‘zbekiston" vokalexoreografik syuitasi, "Navro‘z" teatrlashtirilgan tomoshasi va boshqalar), o‘zbek mumtoz ("Rok", "Soqiynomai Savti Kalon", "Abdurahmonbegi" kabi) va turli vohalarga xos xalq ashula, qo‘shiq va raqslari ("Surxondaryo termalari", "Norinnorin", "Farg‘ona ruboiysi", "Buxoro naqshlari" va boshqalar), N. Hasanov, M. Mirzayev, S.Zokirov, B. Aliyev, T.Otaboyev kabi o‘zbek kompozitor va bastakorlarining asarlari o‘rin olgan.

27-mavzu. Qizlarxon Do‘stmuxamedova, Dilafruz Jabborova va Malika Ahmedova ijodi

Qizlarxon Kamolovna Do‘stmuxamedova (1946-yil 25-noyabr, Toshkent; 2023-yil 25-may) — raqqosa. O‘zbekiston xalq artisti. Toshkent davlat san‘at institutini tugatgan. 1965-1988-yillar “Shodlik” ashula va raqs ansamblida raqqosa bo‘lib ishlagan. “Go‘zal” ansambli tashkilotchilaridan va yetakchi raqqosalaridan. 1988-yildan Toshkent davlat madaniyat institutida pedagog.

Dilafruz Abdurahimovna Jabborova (1950.5.7,Toshkent)-raqqosa. O‘zbekiston xalq artisti (1984). Toshkent davlat milliy raqs va xoreografiya oliy maktabining xalq raqslari bo‘limini (1967), Toshkent davlat madaniyat institutining xoreografiya bo‘limini (1983) tugatgan.

Malika Muhamedovna Ahmedova (1950-yil Chimkent viloyati Sayram qishlog‘i) — raqqosa. O‘zbekiston xalq artisti. Toshkent xoreografiya bilim yurtining mumtoz raqs bo‘limini, Toshkent davlat jahon tillari institutini tugatgan. Ijrosidagi raqsar milliy bo‘yoqlarga boyligi, sho‘xchanligi, serjilva va nazokatligi bilan ajralib turadi.

28-mavzu. Guli Hamrayeva va Alisher Navoiy nomli davlat akademik katta teatr sahnasining balerinalari ijodi

Alisher Navoiy nomidagi davlat akademik katta teatrining hozirgi kunda yetakchi balet ijrochilari orasida O.Aleksandrova, G.Azizova, D.Yoqubova, V.Gellertov, A.Shalberkin, N.Shilova, T.Muhamedova, va N.Hasanova kabi O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan artistlar bor. Teatrning bosh baletmeysteri I. Yusupov hisoblanadi. Teatrda turli yillarda M.Turg‘unboyeva, V.Gubskaya, G.Izmaylova, Ye.Baranovskiy, P. Yorkin kabi mashhur balet ijrochilari faoliyat yuritishgan. Teatrning bosh baletmeysteri I.Yusupov bo‘lib, bosh xormeysteri S.Shodmonov, bosh rassomi Z. Botirov, badiiy rahbari esa A.Ergashev hisoblanadi.

G.R.Hamrayeva ijodiy portreti.Teatrning tashkil etilganligi, musiqaviy ansambl, keyinchalik musiqaviy teatrqa aylantirilganligi. O‘zbekiston Xalq artisti

Razzoq Hamroyevaning qizi balet artisti va pedagogi. O'zbek milliy baletidagi o'rni.

29-mavzu. Alisher Navoiy nomli davlat akademik katta teatr sahnasida milliy baletlar tahlili

Ko'pgina izlanishlardan so'ng 1939-yilda kompozitor F.Tal musiqasi sahnalashtiruvchi baletmeysterlar A.Tomskiy, M.Turg'unboyeva va usta Olim Komilovlarning hamkorligida "Shoxida" balet spektaklli teatr truppasi ijodkorlariga dastlabki, ilk muvaffaqiyatni olib keldi. Keyinchalik Ye.Bruslovskiyning "Gulandom", S.Vasilenkoning "Oq bilak" milliy balet spektakllari sahna yuzini ko'rdi. "To'maris", "Ikki dil dostoni", "Sevgi tumori", "Humo" milliy baletlar.

30-mavzu. Zamonaviy o'zbek xoreografiya san'ati

Bugungi kunda balet san'ati ijrochilari, yaratilgan baletlar, izlanishlar.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Fanga kirish. Raqsning kelib chiqishi. Raqsning ilk ko'rinishi. Qadimgi Misr raqs san'ati. Qadimgi Yunon raqsi. Qadimgi Rim raqs san'ati.
2. O'rta asr G'arbiy Yevropa mamlakatlarida raqs san'ati.
3. Uyg'onish davr G'arbiy Yevropa mamlakatlarida xoreografiya raqs san'ati.
4. Baletning paydo bo'lishi. Italiya va Fransiya balet teatri
5. Mustaqil teatr janrida balet spektaklning shakllanishi. J.J.Nover va J.Doberval ijodi
6. Baletda romantizm
7. Romantizm ijodkorlari
8. Rus xoreografiya maktabining shakllanishi. XVIII-asrda rus balet teatri. Jan Batist Lande ijodi
9. XIX asrning birinchi yarimida rus balet teatri. I.I.Valberx, Sh.L.Didlo ijodi.
10. XIX asrning ikkinchi yarmida rus balet teatri. M.I.Petipa davri. Mumtoz balet. L.I.Ivanov ijodi
11. XX yuz yillikda rus baletining boshlanishi. Parijda "Rus mavsumi". S.P.Dyagilyev va M.M.Fokin ijodi
12. XX yuz yillikda rus baletining boshlanishi. Parijda "Rus mavsumi". A.Pavlova, V.Nijinskiy, T.Karsavina va Dj. Balanchin ijodi.
13. 1930-1950-yillarda balet san'ati
14. Agrippina Yakovlyevna Vaganova rus akademiyasi
15. M.Bejar, R.Nuriyev, M.Baryshnikov ijodi
16. O'zbekiston qadimiy raqs san'ati. Yusufjon qiziq Shakarjonov va usta Olim Komilov ijodi
17. Muhiddin qori Yoqubov va Tamaraxonim ijodi
18. O'zbek xoreografiyasi paydo bo'lishi va sahnaviy shakllanishi. Mukarrama Turg'unboyeva, "Bahor" ansambli faoliyati
19. O'zbek raqs san'ati ustasi Roziya Karimova faoliyati

20. Isohor Oqilov baletmeysterlik ijodiyoti. Oqilovlar sulolasi
21. O'zbek balet maktabining shakllanishi.
22. Galiya Izmailova va Bernora Qoriyeva ijodiy faoliyati. 1960-1980 yillarda balet
23. Qunduz Mirkarimova va Yulduz Ismatova ijodi
24. Klara Yusupov va Gulnora Mavayevalar ijodiy faoliyati
25. O'zbek erkak raqqoslari: I. Yusupov, A. Mo'minov, N. Shermatov, Q. Mo'minov ijodi
26. "Shodlik" ashula va raqs ansambli faoliyati
27. Qizlarxon Do'stmuxamedova, Dilafruz Jabborova va Malika Ahmedova ijodi
28. Guli Hamrayeva va Alisher Navoiy nomli davlat akademik katta teatr sahnasining balerinalari ijodi
29. Alisher Navoiy nomli davlat akademik katta teatr sahnasida milliy baletlar tahlili
30. Zamonaviy o'zbek xoreografiya san'ati

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlarlar:

1. Fanga kirish. Raqsning kelib chiqishi.
2. Raqsning ilk ko'rinishi.
3. Qadimgi Misr raqs san'ati.
4. Qadimgi Yunon raqsi.
5. Qadimgi Rim raqs san'ati.
6. O'rta asr G'arbiy Yevropa mamlakatlarida raqs san'ati.
7. Uyg'onish davri G'arbiy Yevropa mamlakatlarida xoreografiya raqs san'ati.
8. Baletning paydo bo'lishi.
9. Italiya va Fransiya balet teatri
10. Mustaqil teatr janrida balet spektaklning shakllanishi. J.J. Nover va J. Doberval ijodi
11. Baletda romantizm. Romantizm ijodkorlari. F. Taloni, M. Taloni, J. Perro, J. Korrali, K. Grizzi, L. Gran, F. Elsler
12. Rus xoreografiya maktabining shakllanishi. XVIII-asrda rus balet teatri.
13. Jan Batist Lande ijodi
14. XIX asrning birinchi yarimida rus balet teatri. I.I. Valberx, Sh.L. Didlo ijodi
15. XIX asrning ikkinchi yarmida rus balet teatri. M.I. Petipa davri. Mumtoz balet. L.I. Ivanov, A. Gorskiy ijodi
16. XX yuz yillikda rus baletining boshlanishi. Parijda "Rus mavsumi". S.P. Dyagilyev, M.M. Fokin, A. Pavlova, V. Nijinskiy, T. Karsavina va Dj. Balanchin ijodi
17. 1930-1980-yillarda balet san'ati. R. Zaxarov, M. Lavrovskiy, F. Lopuxov, K. Galeyovskiy, M. Plisetskaya
18. Agrippina Yakovlyevna Vaganova rus akademiyasi. N. Tarasov ijodi M. Bejar, R. Nuriyev, M. Baryshnikov ijodi
19. O'zbekiston qadimiy raqs san'ati. Yusufjon qiziq Shakarjonov, usta Olim Komilov, Muhiddin Qoriyoqubov va Tamaraxonim ijodi
20. O'zbek xoreografiyasi paydo bo'lishi va sahnaviy shakllanishi. Mukarrama Turg'unboyeva, "Bahor" ansambli faoliyati.

	21.O‘zbek raqs san’ati ustasi Roziya Karimova faoliyati 22.Isohor Oqilov baletmeysterlik ijodiyoti. Oqilovlar sulolasi 23.O‘zbek balet maktabining shakllanishi. Galiya Izmailova va Bernora Qoriyeva ijodiy faoliyati. 1960-1980 yillarda balet 24.Qunduz Mirkarimova, Yulduz Ismatova, Klara Yusupov va Gulnora Mavayevalar ijodiy faoliyati 25.O‘zbek erkak raqqoslari: I.Yusupov, A.Mo‘minov, N.Shermatov, Q.Mo‘minov ijodi 26.“Shodlik” ashula va raqs ansambli faoliyati. 27.Qizlarxon Do‘stmuxamedova ijodi 28. Dilafruz Jabborova ijodi 29.Malika Ahmedova 30.Guli Hamrayeva va Alisher Navoiy nomli davlat akademik katta teatr sahnasining balerinalari ijodi 31.Alisher Navoiy nomli davlat akademik katta teatr sahnasida milliy baletlar tahlili. 32. Zamonaviy o‘zbek xoreografiya san’ati
3.	V. Fan o‘qitilishining natijalari (Shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: -xoreografiya - san’atning turi sifatida; alohida qiyofalarning paydo bo‘lishi, o‘ziga xoslik, ajralib turishi; xoreografiyada pedagogik faoliyatning o‘ziga xos xususiyatlari: xoreografiya san’atining turlari, usullar va yo‘nalishlari; opera-balet, operetta, dramaturgiya teatrlarida, xalq raqs ansambllarida raqsning o‘ziga xos xususiyatlari haqida <i>tasavvurga ega bo‘lishi</i>; -baletmeysterlik san’atining tarixi, nazariyasi va amaliyotini; jahon balet amaliyotini (maktablar, usullar, balet asarlari); balet tanqidchiligi asoslarini; sahna texnikasi va texnika xavfsizligi qoidalarini; liboslar tarixini; etnografiya, folklorni; sahnani bezash, dekoratsiyani <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; -libretto yozish, kompozitsion reja tuzish; xoreografik leksikadan foydalanish; kompozitor, dirijyor, rassom, dramaturg, konsertmeyster bilan ishlash; repetitsiya va spektakllar jarayonida balet artistlari bilan psixologik va ijodiy aloqa o‘rnatish; o‘zining ijodiy va umumkasbiy darajasini mukammallashtirish; Respublika viloyatlari ijodiy jamoalariga uslubiy yordam ko‘rsatish; xoreografiyada yuqori kasbiy ijrochilik tayyorgarligiga ega bo‘lish <i>ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak</i>.
4	VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari • ma’ruzalar; • blits – so‘rov; • taqdimotlar tayyorlash.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish. O‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha berilgan barcha topshiriqlarni topshirish.

6. Asosiy adabiyotlar

1. Sagatov.Q. Muxamedova.M. O‘zbekiston madaniyati va san’ati fidoyilari. T.: 2019.
2. Muxamedova.M. Jahon va o‘zbek xoreografiya san’ati tarixi. T.: 2021.
3. Shokirov.O‘. Ashrafiy.F. Shokirova.I. O‘zbekiston madaniyati namoyondalari. T.: 2001.
4. Karimova.R. O‘zbek raqslari. T.: 2003.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: 2016.
3. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. – T.: 2017.
4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovnligining garovi. – T.: 2017.
5. Mirziyoyev Sh. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. – T.: 2017.
6. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. – T.: 2018.
7. Mirziyoyev Sh.M. Bilimli avlod - buyuk kelajakning, tadbirkor xalq - farovon hayotning, do‘stona hamkorlik esa taraqqiyotning kafolatidir. – T.: 2018.
8. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug’ xalqning ishi ham ulug’, hayoti yorug’ va kelajagi farovon bo‘ladi. 3-jild. – T.: 2019.
9. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – Milliy yuksalish sari. 4-jild. – T.: 2020.
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga va O‘zbekiston xalqiga Murojatnomasida iqtisodiy islohotlarni izchil davom ettirish asosida 2021-yilda strategik maqsadlarga erishish yuzasidan amalga oshiriladigan ustuvor yunalishlarni keng jamoatchilik orasida targ‘ib qilish bo‘yicha ilmiy-ommabop risola. – T.: 2021.
11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasi 75-sessiyasida so‘zlagan nutqini o‘rganish va keng jamoatchilik o‘rtasida targ‘ib qilish bo‘yicha o‘quv qo‘llanma – T.: 2021.
12. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – T.: 2021.
13. Mirziyoyev Sh.M. O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To‘ldirilgan ikkinchi nashri. – T.: 2022.
14. Ванслов В.В. Эстетика романтизма – М.: 1996.
15. Белова .П., Красовская В. Русский балет (энциклопедия) – М., 1997.
16. Ж.Ж. Новер. Писма о танце. – Л., 1965.

Axborot manbaalari

1. www.natlib.uz – O‘zbekiston Milliy kutubxonasi portal

	2. http://www.7not.ru/piano/ – Xorij san’ati portali 3. http://myfortepiano.ru – Xorij san’ati portali 4. ZiyonET – O‘zbekiston ta’lim portali 5. http://music-education.ru – Xorij san’ati portali 6. http://propianino.ru – Xorij san’ati portali
7.	Fan dasturi Oliy ta’lim ta’lim yo’nalislari va mutaxassisliklari boyicha O’quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2025-yil <u>30</u> - <u>08</u> <u>1</u> -sonli bayonnonasi bilan ma’qullangan.
8.	Fan/modul uchun ma’sullar: M.Muxamedova – O‘zDXA, “San’at nazariyasi va tarixi” kafedrasi katta o‘qituvchisi
9.	Taqrizchilar: I.Muxtarov – O‘zbekiston Respublikasi FA San’atshunoslik instituti, “Teatr bo‘lim”i boshlig‘i, san’atshunoslik fanlari doktori, dotsent P.Tashkenbayev – O‘zDXA “San’at nazariyasi va tarixi” kafedrasi San’atshunoslik fanlari nomzodi, dotsent

